

Regionalt Fagutviklingskurs 14.-15.mars 2018 om CFS/ME hos ungdom og unge voksne

CFS/ME og NAV

Karen Walseth Hara

Rådgivende overlege, NAV Sør-Trøndelag

karen.walseth.hara@nav.no

Nasjonal kompetansetjeneste for sammensatte symptomlidelser

Institutt for samfunnsmedisin, NTNU

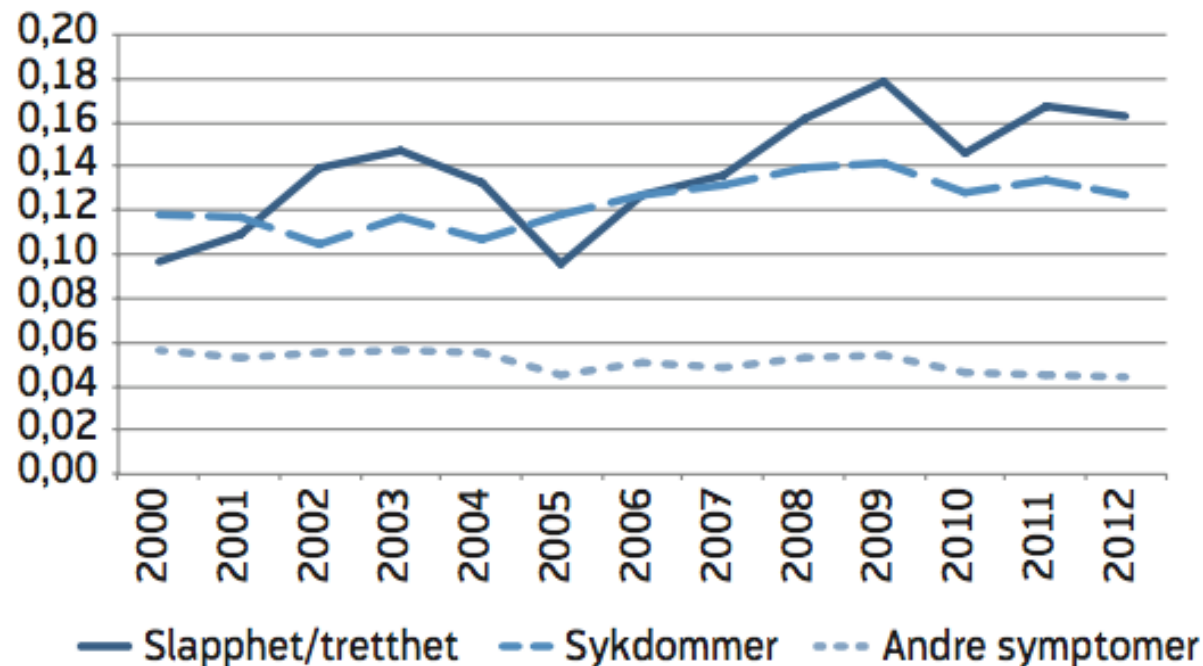
Hvorfor er temaet aktuelt?

- Utmattelse er en økende årsak til sykefravær
- Bistand fra NAV er en del av virkeligheten til mange som har CFS/ME eller andre kroniske utmattelsestilstander.
- Mange ulike stønadsformer og tiltak via NAV er aktuelle. Forvirrende for brukere og hjelpere.
- Langvarig sykefravær er et alvorlig signal om funksjonstap.

S

Sykefravær og utmattelse*

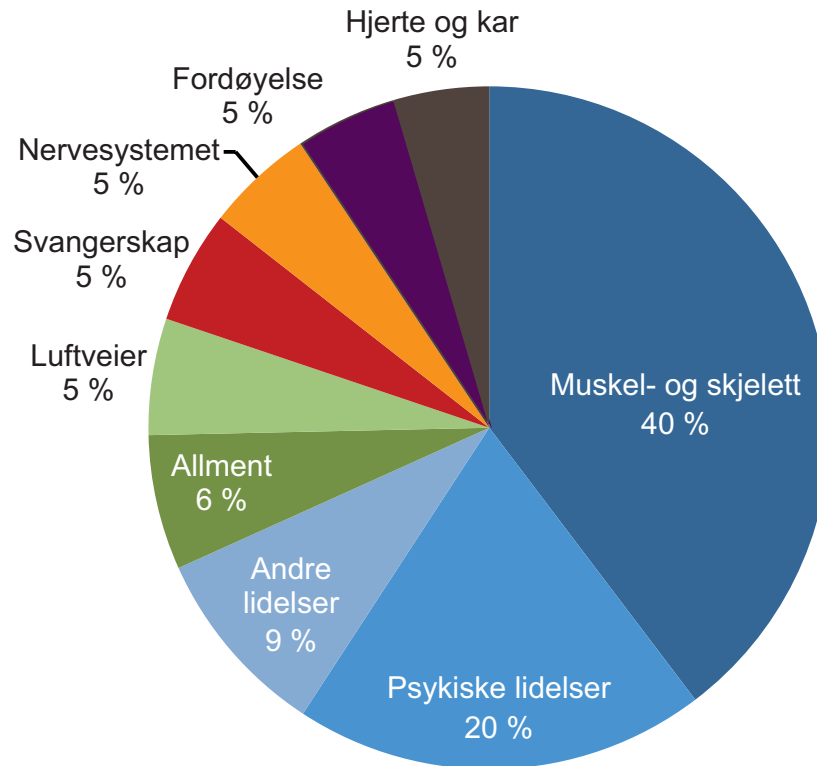

Kilde: NAV

* Legemeldt sykefravær med diagnose innen diagnosekapitlet «Allment og uspesifisert», etter diagnosetype og enkeltdiagnose. Sykefraværspersent. 2. kvartal 2012.

Ref: "Flere blir sykmeldt for symptomer og plager" - Arbeid og velferd nr 2 årgang 2013

Figur 2. Legemeldt sykefravær, etter diagnosekapittel.
Prosent. 2. kvartal 2012

Kilde: NAV

Utfordringer ved kronisk utmattelse

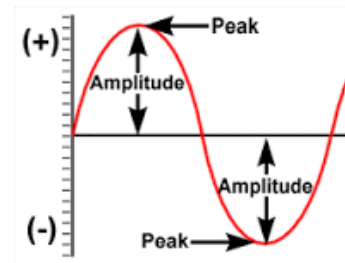
1. Dagens medisinske kunnskap kommer til kort
2. Diagnostiske utfordringer
3. Fortsatt mangelfulle offentlige behandlingstilbud
4. Mange “gråsone-terapi” tas i bruk
5. Skjerper kravene til hjelperne om å holde seg faglig oppdatert
6. Ivareta bruker på en respektfull måte på tross av utfordringene

Hva sier NAV om CFS/ME

1. Skal håndteres på lik linje med andre tilstander som gir rett til bistand fra NAV.
2. FUNKSJONSNIVÅET er avgjørende, ikke diagnosen i seg selv
3. Omtales eventuelt spesielt i RUNDSKRIV til lovtekst §12-6 (tidligere også nevnt i rundskriv til §9-11 ang pleiepenger)
4. Dokumentasjonskravet blir ekstra stort når det er snakk om diffuse lidelser/sykdommer.

Funksjonsvurdering

1. Svikt OG ressurser
 2. BIOPSKOSOSIAL (fysisk, psykisk/mental og sosial fungering)
 3. Nå-tid
 4. Funksjonsevnenes tidsprofil
 5. Tempo
 6. Situasjonsbestemt? Utløsende faktorer.
 7. Skille hjelperens observasjonsgrunnlag OG individets egenrapport
- => Si noe om hvordan arbeids/studieevnen påvirkes av disse faktorene

Funksjonsvurdering II

- Avgrens til det du som lege/hjelpepersonell faktisk kan si noe om.
- Usikkerhet er greit (inntil en viss grense?), men husk å angi dette.
- Legens vurdering er kun EN viktig puslespillbrikke ved avklaring av arbeidsevne. Brukes helhetlig sammen med annen dokumentasjon.
- Vurder om det er behov for å supplere funksjonsvurderingen: (f.eks en nevropsykologisk utredning ved mistanke om kognitiv svikt, fysioterapeutens eller ergoterapeutens vurdering)
- Kom med forslag til hvordan manglende funksjonsopplysninger kan innhentes.

Krav til diagnostisering og dokumentasjon

(utdrag fra rundskriv til §12-6)

- Sykdomsbildet må være preget av **ekstrem utmattelse**.
- Utredningen må **utelukke annen sykdom** som årsak til nedsatt funksjonsevne.
- **Spesialist i allmennmedisin** kan stille diagnosen, styre utredning, og utarbeide dokumentasjon til NAV.
- Det vil som **hovedregel være nødvendig med vurdering hos en spesialist i tillegg**, der spesialitet er avhengig av sykdomsbildet til pasienten.
- Dersom kravet til vurdering hos annen spesialist skal **fravikes**, må dette **begrunnes særlig**.
- Vurdering av spesialist i tillegg til fastlege vil bidra til å sikre diagnosen – som er en **eksklusjonsdiagnose** – gjennom **tverrfaglige overveielser**.
- Fastlege som ikke er spesialist i allmennmedisin kan styre utredningen og utarbeide dokumentasjon til NAV på grunnlag av aktuelle epikriser og spesialistopplysninger.

Behandling av CFS/ME

(utdrag fra rundskriv til §12-6)

- *Det er ingen kjent spesifikk behandling for sykdommen.*
- *Kognitiv terapi og gradert treningsterapi er i flere fagmiljøer ansett som hensiktsmessig.*
- *Mestringskurs kan være nyttig for noen personer.*

Tilbakeføring til skole og jobb

Som regel behov for gradvis tilbakeføring til aktivitet (sosial-, fysisk, mental, og arbeid). Husk tilrettelegging

Ikke alle kommer tilbake til fulltids skole eller jobb

Ikke tenk at dette er en "livsvarig diagnose"

God prognose for mange

Kan ta tid!

Hvordan finne informasjon!

Kontakttelefonen NAV: 55 55 33 33

Nasjonale retningslinjer:

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/nasjonal-veileder-pasienter-med-cfsme-utredning-diagnostikk-behandling-pleie-og-omsorg>

Sykmelderveileder (generell og diagnosespesifikk del)

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/sykmelderveileder>

Rundskriv til lovtekst

<https://www.nav.no/rettskildene/Rundskriv/12-6-sykdom-skade-eller-lyte.krav-til-arsakssammenheng-gjaldt-til-1.1.2015>

Trygderetten: <http://www.trygderetten.no/ikbViewer/page/sok2>

Nifab.no (statlig nettsted som tilbyr kunnskapsbasert, upartisk informasjon om alternativ behandling)

http://www.nifab.no/behandlingsformer/lightning_process

NTNU

Det skapende universitet

SAMARBEID

